

Ongewaardeerd

Ruim een jaar geleden riepen vrijwilligers het kabinet op tot het aanstellen van een coördinerend minister voor vrijwilligerswerk. Hij zou, zeg maar, een nationale vrijwilligerscoördinator zijn, die een grootschalig vrijwilligersbeleid moest gaan opzetten. Zijn positie zou de erkenning zijn van de onschatbare maatschappelijke waarde van vrijwilligerswerk. Inmiddels is de vrijwilliger dit soort illusies alweer kwijt. Met geen woord spreekt het regeerakkoord over vrijwilligers en hun nobele, belangrijke werkzaamheden. En de vrijwilliger, die zal in een hoekje blijven kniezen, ondergewaardeerd als altijd.

Voor de verstarde econoom is die onvrede maar raar. Vrijwilligers doen het werk uit vrije wil, waarom moet daar wat tegenover staan? En als er niets tegenover staat, waarom doen ze het dan? Het nut van een schouderklopje op zijn tijd willen we nog net snappen, maar daar hoeft toch zeker geen overheid aan te pas te komen. Vrijwilligerswerk is voor ons economen sowieso maar een vreemd concept. Je doet het in je vrije tijd, maar het is een vorm van werk. Je krijgt geen beloning maar wel levert het wat op, voor begunstigden en voor onszelf, nu en eventueel later. Zie deze toestand maar eens economisch te modelleren, laat staan te achterhalen of vrijwilligers voldoende waardering krijgen.

Wonderwel is het sommige economen toch gelukt om waarde aan vrijwilligerswerk toe te kennen. Zo bewijzen Hackl *et al.* (2007) dat vrijwilligers verworven vaardigheden kunnen benutten op de arbeidsmarkt. In hun geschatte investeringsmodel blijkt een positief looneffect grotendeels verklaard te worden uit het aantal vrijwillig gewerkte uren. Vrijwilligerswerk blijkt dus heel waardevol als investering in jezelf. En er is dus wel degelijk veel waardering voor vrijwilligers, zij het door werkgevers en niet door het kabinet.

Toch schiet de waardering voor vrijwilligers tekort. Maatschappelijk gezien dragen mantelzorgers, bardienstdraaiers, activiteitenbegeleiders en sportbestuurders bij aan waardevolle publieke goederen. Wanneer ze hiervoor te weinig waardering krijgen, loopt waardevolle arbeidsinzet terug. Dit leidt tot een inefficiënte allocatie van menselijk kapitaal over werk, vrije tijd en vrijwilligerswerk. De hamvraag is dan waarom we vrijwilligers onvoldoende blijken te geven van waardering. Behalve dat we nu eenmaal veel aan onszelf denken is er een ander simpel antwoord: we hebben domweg geen idee hoeveel vrijwilligerswerk ons waard is. Wat

GELIJN WERNER

Redacteur ESB
g.werner@sdu.nl

produceren ze, voor wie en wat is de toegevoegde waarde ervan? Omdat we het niet weten, zien we het niet. Vrijwilligerswerk krijgt weinig beleidsaandacht, omdat alleen de doorgerekende economische realiteiten ertoe doen. Bestaande vrijwilligers krijgen niet de erkenning die ze toekomt en haken af. Potentiële vrijwilligers zien de waarde van vrijwilligerswerk onvoldoende in en haken niet aan.

Gelukkig zijn vrijwilligers niet letterlijk van onschatbare waarde. Salamon *et al.* (2011) schatten voor verschillende landen wat het zou kosten om een vrijwilliger te laten vervangen door een betaalde kracht die vergelijkbare werkzaamheden verricht. Hieruit berekenen ze een totale waarde van 1,3 biljoen

dollar in 2005, waarmee *Volunteerland* de zevende economie in de wereld zou zijn. Ter illustratie van de rol van vrijwilligerswerk in de voorziening van publieke goederen: in West-Europa vertegenwoordigt de waarde van vrijwilligerswerk achttien procent van de overheidsbestedingen.

De auteurs zijn de eersten om te erkennen dat het om grove berekeningen gaat, gebaseerd op gemankeerde datasets. Om de waarde van vrijwilligerswerk beter te schatten zouden nationale statistiebureaus relevante gegevensreeksen moeten bijhouden. In Nederland komt het Centraal Bureau voor de Statistiek een heel eind, met regelmatig terugkerende statistieken over aantallen vrijwilligers en ingezette uren, binnen verschillende soorten organisaties. Wat ontbreekt zijn gegevens om de waarde van de ingezette uren mee te bepalen, bijvoorbeeld over de uitgevoerde werkzaamheden.

Onbeprijste activiteiten zoals die van vrijwilligers draaien steeds dezelfde rondjes: de maatschappelijke waarde van vrijwilligerswerk is onvoldoende in beeld, dus is er onvoldoende zicht op de noodzaak om deze waarde in beeld te brengen. Op 7 december vindt traditiegetrouw de Nationale Vrijwilligersdag plaats, opdat vrijwilligers zich tenminste één dag in het jaar gewaardeerd voelen. Veel heuglijker is het moment dat ze gewaardeerd *zijn*. Dan is het alle dagen feest.

LITERATUUR

- Hackl, F., M. Halla en G.J. Pruckner (2007) *Volunteering and income. The fallacy of the good Samaritan?* *KYKLOS*, 60(1), 77–104.
- Salamon, L.M., S.W. Sokolowski en M.A. Haddock (2011) *Measuring the economic value of volunteer work globally.* *Annals of Public and Cooperative Economics*, 82(3), 217–252.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.